

РЕЗЕРВИ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ

Виробничо-господарська діяльність будь-якого підприємства та його фінансовий стан залежить від забезпеченості основними засобами та від ефективності їх використання.

Основні засоби – це матеріальні активи, які підприємство утримує для використання їх в процесі виробництва, протягом періоду більше одного року або операційного циклу, якщо він складає 12 місяців і більше.

Досить важливим в умовах, які склалися на сьогодні у функціонуванні підприємства набирає все більшого значення поліпшення використання основних засобів. Щоб виявити резерви покращення використання основних засобів та планування капітальних інвестицій потрібний аналіз показників, за допомогою яких характеризують рівень використання основних засобів на підприємстві.

Сучасні підходи до оцінювання ефективності використання основних засобів досить різноманітні, але всі вони ґрунтуються на системі натуральних та вартісних показників.

До натуральних показників належать екстенсивне та інтенсивне використання основного устаткування, віддача в натуральному чи умовно-натуральному вираженні, використання виробничої потужності та ступінь її освоєння.

Вартісні показники: фондовіддача основних засобів розрахована за вартісними показниками, фондоємність, співвідносні оцінки темпів зростання випуску продукції і темпів зростання обсягу основних засобів, фондоозброєність та продуктивність праці.

Ефективне використання основних засобів дозволяє підприємству збільшити обсяги виробництва продукції чи надання послуг, отже збільшити свої прибутки. Відповідно питання ефективного використання основних засобів займає чільне місце у дослідженні та аналізі господарської діяльності підприємства та його фінансового стану.

Будь-яке виробництво неможливе без певного обладнання та приміщень. Існує низка негативних факторів, що зумовлюють вплив на організацію та управління виробничим процесом та знижують ефективність використання основних засобів.

Результативне управління використання основних засобів можна розглянути за їх оборотом в господарській діяльності підприємства. Основні засоби мають схильність в процесі виробництва до зносу, як фізичного, так і морального і відповідно переносять свою вартість частинами на продукцію, роботи, послуги, які були створені за їх допомогою. Дане перенесення вартості відбувається за рахунок нарахування амортизації. Тому варто звернути особливу увагу на формування амортизаційних потоків та їх цільове використання.

Ефективність використання основних засобів полягає у отриманні максимального прибутку за мінімальних витрат за рахунок використання наявних основних засобів на підприємстві. Від ефективного використання основних засобів залежить як буде розвиватися підприємство, який рівень продуктивності праці буде на підприємстві, який обсяг продукції, послуг, робіт воно зможе створити, можливість швидкої переорієнтації на випуск нових видів продукції, збільшення економічного потенціалу підприємства.

Щоб адекватно оцінити резерви підвищення ефективності використання основних засобів необхідно проаналізувати на скільки в дійсності вони використовуються та можливості підприємства для реалізації заходів щодо підвищення ефективності використання.

Вирізняють два підходи до підвищення ефективності використання основних засобів: екстенсивний та інтенсивний. Екстенсивний спосіб характеризує темпи збільшення обсягу експлуатованих основних засобів. Інтенсивний - передбачає заміну діючих основних засобів новими, більш ефективними.

В даний час в Україні склалася така економічна ситуація, що наявні інвестиційні ресурси знаходяться в недостатній кількості, яка зумовлює необхідність раціонального та ефективного використання тих основних засобів, що є в розпорядженні підприємства. Перш за все мова йдеться про підвищення рівня інтенсивного використання основних засобів. Щоб досягти відчутних та суттєвих результатів від впровадження заходів щодо інтенсивного використання основних засобів, варто розробити певні заходи, впровадження використання яких в діяльність підприємства забезпечить змогу використання наявних на підприємстві резервів підвищення ефективності експлуатації основних засобів підприємства.

Перевагу серед таких заходів варто надати: своєчасній заміні та вдосконаленні морально застарілого обладнання, пошуку більш ефективних їх аналогів; проведенню організаційних заходів, що надають змогу більш оперативно та якісно на новому рівні впроваджувати в дію придбане обладнання та устаткування; суттєвому покращенню умов матеріально-технічного обслуговування вже наявного на підприємстві обладнання та забезпеченню швидкого відновлення їх робочого стану в разі виникнення будь-якої поломки; запровадженню на підприємстві нових методів заохочення інженерно-технічних працівників; запозиченню іноземного досвіду до організації робочого процесу; поширенню використання лізингових операцій; проведенню ряду заходів для залучення іноземних та вітчизняних інвестицій у розвиток технічної бази.

Якщо реалізувати дані заходи на практиці, то можна буде побачити зміни в економічному становищі підприємства. У нього з'являться можливості до переорієнтації підприємства на новий вид продукції, що дасть можливість завоювати нові ринки збуту та привернути увагу потенційних споживачів продукції. Також ефектом від інтенсивного використання основних засобів стане збільшення обсягу виробництва продукції, на виробництво якої буде витрачатися менше часу та зменшаться капітальні вкладення, що є досить актуальним в умовах обмежених інвестиційних ресурсів.

Також варто приділити увагу й екстенсивному підходу. На підприємстві мають запроваджуватися заходи щодо покращення ефективності використання основних засобів і в цьому руслі. Чільне місце серед таких заходів

належить, тим, що мають спрямування на підвищення змінності устаткування. Даний захід є важливим фактором зростання обсягів виробництва продукції і підвищення ефективності використання основних засобів. Тобто, на підприємстві постійно повинно з'являтися прогресивно нове устаткування та обладнання, вдосконалюватися організація функціонування виробничої інфраструктури.

Поряд з інтенсивним та екстенсивним використанням основних засобів не варто забувати про важливість використання власних та запозичених коштів. Досить вагомим резервом підвищення ефективності використання основних засобів підприємства є збільшення обсягів виробництва продукції (робіт, послуг).

Досить значні резерви наявні у збільшенні часу функціонування машин та устаткування. Цього можна домогтися за рахунок: ліквідації обладнання, яке вже тривалий час не використовується; зменшення простоїв, тобто забезпечити безперебійне постачання необхідних матеріалів, сировини та енергії чи палива, які необхідні для роботи обладнання; оптимізувати строки обслуговування та ремонту устаткування.

Також, щоб забезпечити ефективне використання основних засобів потрібно своєчасно впроваджувати нові основні засоби та вжити всіх можливих заходів для швидкого їх освоєння.

За умов господарювання в ринковій економіці мають передбачатися стимули для забезпечення ефективного використання основних засобів. Дійова система таких колективних та індивідуальних економічних стимулів на підприємствах України поки що перебуває на стадії становлення та розвитку. Широкому їй запровадженню сприятимуть: побудова механізму оплати праці залежно від кінцевих результатів виробництва; більш гнучка амортизаційна та інвестиційна політика; державна підтримка великих інвестиційних проектів, підприємницької діяльності тощо.

Отже, як бачимо ефективне використання основних фондів є досить важливим чинником, що сприяє зростанню обсягів виробництва продукції підприємства та отримання чистого прибутку. Існують різні підходи щодо класифікації показників, що характеризують стан та ефективність використання основних засобів підприємства. Основними напрямками підвищення ефективності використання основних засобів є інтенсивне та екстенсивне.

Отже, здійсненні нами дослідження показали, що основні засоби займають чільне місце в функціонуванні підприємств будь-якої галузі, а їх ефективне використання є досить важливим чинником, що сприяє зростанню економічного потенціалу підприємства, та призводить до збільшення обсягів виробництва продукції підприємства та отримання більшого чистого прибутку. Як бачимо пошук резервів підвищення ефективності використання основних засобів є пріоритетним для будь-якого підприємства, а вирішення даного питання дає можливість покращити фінансовий стан та зміцнити свої позиції на ринку, а також забезпечить ефективне функціонування підприємства в цілому.